

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра документознавства та української мови (№ 801)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК З

Філю Л. О. Філіпковська

«31» серпня 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи педагогічної майстерності

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 05 Соціальні та поведінкові науки, 08 Право

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 035 Філологія, 053 Психологія, 081 Право

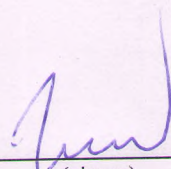
Освітня програма: Документознавство та інформаційна діяльність, Прикладна лінгвістика, Психологічне консультування та психотерапія, Право
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти:
другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Гирич З.І., д.п.н., доц., професор
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

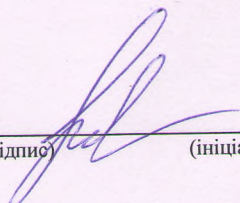

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
документознавства та української мови (№ 801)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2021 р.

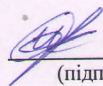
Завідувач кафедри к. філософ. н., доцент
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

 А.Є. Прилуцька

(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

Т.С. Козарцева
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Гирич Зоя Іванівна, д.п.н., доцент. З 2019 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- науково-дослідна робота;
- основи медійної культури;
- наукові іншомовні комунікації;
- українська мова як іноземна.

Напрями наукових досліджень: дидактика професійної освіти, лексикографія, зіставний аналіз мов, теоретичні основи створення й використання нових методичних систем навчання нерідної/іноземної мови, проблеми моделювання структури і змісту навчальних курсів, теорія і практика розробки навчальних програм різних типів та рівнів, проблеми теорії і практики створення навчально-методичних комплексів, теорія і практика створення та використання діагностуючих систем і методик, методика формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх інженерів, методика реалізації рівневого підходу в навчанні нерідної/іноземної мови.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2 семестр.

Обсяг дисципліни:

5 кредитів ЄКТС (150 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 102 години.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні роботи, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – українська мова (за професійним спрямуванням); історія та культура України; філософія.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – переддипломна практика, дипломне проектування.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Вивчення навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» полягає в формуванні у магістрантів потреб професійного розвитку, підвищення професійної культури та педагогічної майстерності на умовах засвоєння технологій самоорганізації педагогічної діяльності.

Завдання

Формування у магістрантів педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості викладача, що забезпечує високий рівень самоорганізації педагогічної діяльності; ознайомлення з механізмами творчої самореалізації в професійній діяльності та шляхами професійного самовдосконалення; організація професійно-педагогічної діяльності як розвиваючої взаємодії; ознайомлення з новаторським педагогічним досвідом, шляхом створення портфоліо викладача.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**.

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- здатність виявляти ініціативу та підприємливість;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності:

- здатність відстежувати тенденції розвитку предметної сфери шляхом проведення аналізу інформаційних потоків та масивів;
- здатність використовувати можливості наукових комунікацій для оприлюднення результатів інноваційної діяльності;
- здатність інтерпретувати інформаційні явища і процеси та формувати професійну світоглядну позицію.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- здійснювати процедури аналітико-синтетичного опрацювання наукової та управлінської інформації.

- створювати та реалізовувати затребувані споживачами інформаційні продукти та послуги.

- використовувати прикладні соціокомунікативні технології для організації ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

- застосовувати законодавчі та нормативні документи, що регулюють функціонування інформаційної сфери.

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи

Тема 1. Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи

Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 10 годин.*

- *Практична робота «Цінності та ціннісні орієнтації у системі педагогічної діяльності викладача».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання .*

Поняття педагогічної діяльності, її структура та специфіка. Основні напрями та функції діяльності викладача вищої школи. Вимоги до викладачів вищої школи, їх права та обов'язки. Компетентнісна модель науково-педагогічного працівника. Готовність викладача вищої школи до педагогічної діяльності. Самовиховання і самоосвіта в системі підготовки викладача.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 12 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Педагогічна майстерність і особистість викладача вищої школи

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 14 годин.*

- *Практична робота «Елементи акторської та режисерської майстерності у педагогічній діяльності».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Поняття майстерності педагогічної діяльності викладача, її складові. Етичні цінності й ціннісні орієнтації особистості викладача, їхня гуманістична спрямованість (відповідно до сучасних філософських теорій освіти). Структура педагогічної майстерності за І.А. Зязюном: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, професійні знання, професійно- значущі якості, педагогічна техніка, педагогічні здібності. Критерії та рівні педагогічної майстерності сучасного викладача, їх взаємозв'язок з рівнями професійної діяльності.

Професійна компетентність викладача як основа його педагогічної майстерності. Здібність до педагогічної діяльності як елемент педагогічної компетентності в структурі педагогічної майстерності. Педагогічний досвід у формуванні майстерності викладача.

Навчально-методична робота як обов'язковий компонент педагогічної майстерності викладача. Напрями і форми методичної роботи з підвищення професійної майстерності викладачів у ВНЗ.

Вимоги до особистості сучасного викладача. Педагогічна культура і етика викладача вищого навчального закладу. Норми етичної поведінки викладача стосовно професій, колег, студентів.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 12 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Дати визначення поняття «педагогічна майстерність» та скласти опорну таблицю «Структура педагогічної майстерності викладача вищої школи», в якій охарактеризувати основні елементи педагогічної майстерності викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи

Тема 3. Педагогічна техніка викладача вищої школи як основа його педагогічної майстерності.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 12 годин.*

- *Практична робота «Імідж викладача вищої школи».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти) мультимедійне обладнання.*

Поняття педагогічної техніки та його зміст. Сутність та роль педагогічної техніки викладача у навчальному процесі.

Різновиди педагогічної техніки: внутрішня (концентрація розумових і фізичних здібностей педагога на досягненні дидактичної і виховної мети, зняття зайвої напруженості, розподіл уваги (велике, середнє, мале коло), спостереження за готовністю студентів до роботи, їхньою реакцією на викладення навчального матеріалу, активністю, зацікавленістю, створення творчої ділової атмосфери під час навчання, збереження впевненості, самовладання за будь-яких умов, саморегуляція) і зовнішня (вербальні та невербальні засоби).

Елементи педагогічної техніки – культура зовнішнього вигляду, культура педагогічного спілкування, психологічна саморегуляція, культура мовлення.

Техніка налаштування викладача на публічну творчу діяльність.

Імідж навчального закладу. Структура та шляхи формування позитивного іміджу навчального закладу.

Педагогічний імідж у професійній діяльності викладача. Механізми формування особистого іміджу викладача.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 39 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Скласти опорну таблицю «Складові педагогічної техніки викладача вищої школи», в якій охарактеризувати основні елементи педагогічної техніки викладача.

Тема 4. Майстерність організації педагогічної взаємодії.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 12 годин.*

- *Практична робота «Конфлікти у педагогічній взаємодії викладача вищої школи».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Особистість викладача як інструмент впливу в педагогічній взаємодії. Категорії викладачів залежно від якості володіння майстерністю педагогічного спілкування.

Педагогічний такт і маніпулювання викладача вищої школи. Гуманістична спрямованість педагогічної взаємодії.

Форми педагогічної взаємодії учасників навчального процесу в системі вищої школи.

Стилі педагогічної взаємодії: ставлення (*активно-позитивне, пасивно-позитивне, ситуативно-негативне, стійке негативне*); керівництва (*авторитарний, демократичний, ліберальний*), спілкування (*захоплення, дружба, дистанція, залякування, загравання*).

Конфлікти у педагогічній взаємодії викладача вищої школи, їх функції. Причини педагогічних конфліктів. Стилі педагогічної взаємодії у конфлікті: пристосування, компроміс, співробітництво, ігнорування, конкуренція. Шляхи вирішення конфліктних ситуацій.

Педагогічне спілкування, його сутність та особливості. Педагогічне спілкування як комунікативна взаємодія викладача зі студентами, батьками, колегами, спрямована на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну оптимізацію діяльності і стосунків. Функції педагогічного спілкування викладача. Культура педагогічного спілкування. Шляхи подолання бар'єрів у педагогічному спілкуванні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 39 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Скласти опорну таблицю «Стилі взаємодії у конфлікті» за матеріалами однойменної презентації, в якій охарактеризувати п'ять основних стилів поведінки при конфлікті, навести приклади педагогічних ситуацій до кожного стилю та запропонувати шляхи їх вирішення.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, евристичний, практичний методи, а також ігрові.

7. Методи контролю

Поточний контроль (опитування, перевірка виконаних завдань, тест), проміжний контроль (модульні контрольні роботи), підсумковий контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Робота на лекціях	0...1	16	0...16 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання і захист практичних робіт	0...2	8	0...16
Модульний контроль	0...18	1	0...18
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Робота на лекціях	0...1	16	0...16 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання і захист практичних робіт	0...2	8	0...16
Модульний контроль	0...18	1	0...18
За семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для заліку
90-100	зараховано
75-89	
60-74	
01-59	не зараховано

Залік проводиться у вигляді тестування. Тест складається з 16 питань закритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 5 балів) та двох питань відкритого типу (максимальна кількість балів за відповідь на одне питання – 10).

Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – Недостатньо знає сутність основних понять модуля (педагогічна майстерність, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка, педагогічна культура, імідж викладача, педагогічне спілкування тощо) та їх взаємозв'язок; структуру педагогічної майстерності викладача вищої школи; структуру педагогічної техніки викладача вищої школи; вимоги до особистості сучасного викладача вищої школи; характеристику, специфіку, функції, стилі та культуру педагогічного спілкування; структуру педагогічної взаємодії та стилі взаємодії у конфлікті; основи взаємодії та взаєморозуміння в контексті професійного спілкування викладача; уміє визначати основні категорії педагогічної майстерності; формулювати і диференціювати схожі поняття та терміни, використовуючи їх у професійному мовленні; розрізняти та характеризувати рівні педагогічної майстерності; аналізувати та розв'язувати педагогічні задачі та ситуації; визначати та надавати характеристику стилям педагогічного спілкування; аналізувати наслідки різних стратегій взаємодії викладача із студентом та обрати оптимальну стратегію взаємодії; здійснювати самоаналіз професійної компетентності та рівня педагогічної майстерності на основі чого створювати програми власного розвитку. Відпрацьовано й захищено всі практичні роботи

Добре (75-89) – На достатньому рівні знає сутність основних понять модуля (педагогічна майстерність, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка, педагогічна культура, імідж викладача, педагогічне спілкування тощо) та їх взаємозв'язок; структуру педагогічної майстерності викладача вищої школи; структуру педагогічної техніки викладача вищої школи; вимоги до особистості сучасного викладача вищої школи; характеристику, специфіку, функції, стилі та культуру педагогічного спілкування; структуру педагогічної взаємодії та стилі взаємодії у конфлікті; основи взаємодії та взаєморозуміння в контексті професійного спілкування викладача; уміє визначати основні категорії педагогічної майстерності; формулювати і диференціювати схожі поняття та терміни, використовуючи їх у професійній мові; розрізняти та характеризувати рівні педагогічної майстерності; аналізувати та розв'язувати педагогічні задачі та ситуації; визначати та надавати характеристику стилям педагогічного спілкування; аналізувати наслідки різних стратегій взаємодії викладача із студентом та обрати оптимальну стратегію взаємодії; здійснювати самоаналіз професійної компетентності та рівня педагогічної майстерності на основі чого створювати програми власного розвитку. Відпрацьовано й захищено всі практичні роботи.

Відмінно (90-100) – знає сутність основних понять модуля (педагогічна майстерність, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка, педагогічна культура, імідж викладача, педагогічне спілкування тощо) та їх взаємозв'язок; структуру педагогічної майстерності викладача вищої школи; структуру педагогічної техніки викладача вищої школи; вимоги до особистості сучасного викладача вищої школи; характеристику, специфіку,

функції, стилі та культуру педагогічного спілкування; структуру педагогічної взаємодії та стилі взаємодії у конфлікті; основи взаємодії та взаєморозуміння в контексті професійного спілкування викладача; уміє визначати основні категорії педагогічної майстерності; чітко формулювати і диференціювати схожі поняття та терміни, вільно використовуючи їх у професійній мові; розрізняти та характеризувати рівні педагогічної майстерності; аналізувати та розв'язувати педагогічні задачі та ситуації; визначати та надавати характеристику стилям педагогічного спілкування; аналізувати наслідки різних стратегій взаємодії викладача із студентом та обрати оптимальну стратегію взаємодії; здійснювати самоаналіз професійної компетентності та рівня педагогічної майстерності на основі чого створювати програми власного розвитку. Відпрацьовано й захищено всі практичні роботи.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Робоча навчальна програма дисципліни «Основи педагогічної майстерності»; опорний конспект лекцій; презентація лекційних матеріалів у Power Point, каталог електронних освітніх ресурсів за програмним матеріалом дисципліни у тому числі відео педагогічних ситуацій; нормативні документи.:

11. Рекомендована література

Базова

1. Козаченко Г. В. Принципи розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю у системі науково-методичної роботи коледжу. *Імідж сучасного педагога*. 2019. № 1 (184). С. 35–37.

2. Коломієць А., Лазаренко Н. Сучасні методологічні підходи в організації вищої педагогічної освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2016. № 110(3). С. 47–52.

3. Меньяло В. І. Дослідницько-інноваційна підготовка майбутніх фахівців природничого профілю: передумови, стан, проблеми, перспективи. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка*. Серія : Педагогічна. 2017. Вип. 23. С. 99–104.

4. Пометун О. І. Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 89–98.

5. Федюк Г. З. Концептуальні засади педагогічної майстерності вчителя в сучасних умовах. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки* : зб. на-ук. пр. Кропивницький : ЛА НАУ. 2018. Вип. 3. С. 166–171.

6. Федюк Г. З. Формування педагогічної майстерності вчителя в контексті особистісно орієнтованого підходу. *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. праць / гол. ред. М. І. Степаненко. Полтава : ПНПУ, 2018. Вип. 21. С. 209–214.

Допоміжна

1. Євдокімова О.О. Педагогічна майстерність викладачів вищої школи і фактори, що впливають на її формування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pzpp/2010_12_2Z81-89.pdf

2. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.

3. Кайдалова Л.Г. Професійна компетентність та імідж сучасного викладача [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2009-01/09klgimt.pdf

4. Квак О.В. Формування педагогічної техніки, як важливої основи педагогічного професійного мислення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bati-referaty.net.ua/engine/download.php?id=194

5. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – 3-тє вид., допов. і переробл. К.: СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

ДОДАТОК

Перелік галузей знань, спеціальностей та освітніх програм, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Галузі знань: 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 05 Соціальні та поведінкові науки, 08 Право

Спеціальності: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 035 Філологія, 053 Психологія, 081 Право

Освітні програми: Документознавство та інформаційна діяльність, Прикладна лінгвістика, Психологічне консультування та психотерапія, Право